

Arkivverket

Pb. 4013 Ullevål Stadion
0806 OSLO

Vår ref.: 572751/2021 - 2021/37431

Sbh: CJB

Deres ref.: 2021/8391

Dato: 24.09.2021

Svar på høring- Forslag til endring i riksarkivarens forskrift

Vi viser til Arkivverkets høring med forslag til endringer i riksarkivarens forskrift og takker for muligheten til å avgi et senere svar. Bestemmelsene er både tekniske og detaljerte, og krever jevnlig vedlikehold. Vi verdsetter derfor at forskriften oppdateres, til tross for at ny arkivlov er under arbeid.

På et generelt grunnlag undres vi over oppbygging, formalia og konsistens i disse endringene. Det er enkeltfaktorer i endringsforslagene som ikke finnes i resten av lovverket, eksempelvis presisering av elektroniske arkiver, og det vises heller ikke til annet lovverk som regulerer noe av det samme, for eksempel rundt informasjonssikkerhet. Språkbruken fremstår for oss som upresis flere steder.

Flere av endringene er presiseringer som ikke innebærer noen realitetsendring, og vi støtter i stor grad endringsforslagene. Andre angår i hovedsak statlige organer som avleverer sine arkiver til Arkivverket. Vi nøyer oss derfor med å gi tilbakemelding på de bestemmelsene vi har merknader til.

Vi ser for øvrig at Arkivverket ved forrige revisjon av forskriften i 2019 ikke publiserte høringssvarene på sine nettsider. Det er både lærerikt og opplysende for oss å se andre virksomheters innspill, og vi vil derfor oppfordre Arkivverket til å dele disse.

Vedrørende regulering av langtidsbevaring hos arkivdepot

Høringsnotatet avsluttes med betraktning om at arkivregelverket inneholder få krav til digital langtidsbevaring hos arkivdepot slik Melding til Stortinget om arkiv 7 (2012-2013) også påpekte, og at Arkivverket ser behov for å regulere dette nærmere i fremtidig revisjon av regelverket. Riksarkivaren kan riktig nok gi forskrift om en rekke forhold som lagringsmedium (arkivforskriften § 6), arkivlokaler (arkivforskriften § 7), kassasjon (arkivforskriften § 16), når avlevering skal skje (arkivforskriften § 18) og klargjøring av arkiv før avlevering (arkivforskriften § 20). Det er imidlertid ikke opplagt for oss at riksarkivaren har forskriftshjemmel til å regulere bemanning, rutiner, teknologi o.l. i arkivdepot slik standarder som OAIS og TRAC krever.

Mange kommunale arkivdepoter er i tillegg organisert som interkommunale selskaper. Som selvstendige rettssubjekter omfattes ikke denne typen virksomheter av reglene om offentlig

DIGIT Arkivforvaltning

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO

Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no

Internett: www.viken.no

Org.nr.: 921693230

arkiv. Innenfor gjeldende regelverk er det derfor vanskelig å forstå hvor Arkivverket vil med denne meldingen.

Kapittel 2. Arkivlokaler og oppbevaring av arkiv

Til § 2-1 Alminnelige krav til arkivlokaler

Arkivverket ønsker å presisere at serverrom også er arkivlokaler. Dette er en presisering, og innebærer ingen realitetsendring. Vi forstår imidlertid ikke hensikten med presiseringen når kravene til arkivlokaler uansett ikke er egnet for serverrom og definisjonen av arkiver skal være formatuavhengig.

Kapittel 5. Elektronisk arkivmateriale. Lagringsmedier, format og avlevering

Til § 5-17 Godkjente filformater for arkivdokumenter ved avlevering eller deponering

Bestemmelsen omhandler ifølge overskriften filformater for arkivdokumenter. 2. og 3. ledd angir imidlertid standarder for pakking og komprimering av data. Av pedagogiske hensyn mener vi det vil være ryddig å skille containerformater som TAR og ZIP fra de øvrige filformatene i bestemmelsen. Disse formatene bør brukes når innholdet er kjent og derfor omtales i kontekst, for eksempel som en del av § 5-10.

Vi gjør for øvrig oppmerksom på skrivefeil i forslag til endringsforskrift. § 5-17, 1. ledd bokstav e siste strekpunkt skal være JPEG 2000.

Kapittel 7. Bevaring og kassasjon

Til § 7-26 Personalforvaltning og folkevalgte

Ifølge gjeldende § 7-26, 1. ledd bokstav c skal kommunens og fylkeskommunens arbeid med rekruttering og tilsetting, herunder kunngjøring, utvidet søkerliste og innstilling, protokoller og møterefater fra innstillings- og tilsettingsmyndighet og eventuelle klager på tilsetting bevares. Arkivverket foreslår å oppheve denne bestemmelsen av hensyn til omfang, som i utgangspunktet innebærer at dokumentasjonen kan kasseres. Kommunen og fylkeskommunen skal ifølge ny § 7-26, 1. ledd bokstav g isteden vurdere om enkeltsaker vedrørende rekruttering og tilsetting eller oppfølging av ansatte skal bevares for ettertiden. Riksarkivaren skal gi retningslinjer om bevaringsvurderingen.

Viken fylkeskommune er i utgangspunktet positive til endringsforslaget. En oppmykning av regelverket kan være hensiktsmessig, også av hensyn til GDPR. Reglene må imidlertid være tydelige og anvendbare. Regelen som oppheves gjelder rekruttering og tilsetting, mens den nye regelen også omfatter oppfølging av ansatte. Det er uklart hvilken dokumentasjon Arkivverket sikter til, og vurdering av enkeltsaker er uforholdsmessig arbeidskrevende. I mange tilfeller vil det også først i ettertid være mulig å se hva som var ekstraordinært. På dette tidspunktet kan dokumentasjonen allerede være slettet med grunnlag i annet regelverk.

Kommunale og fylkeskommunale arkiver er dessuten allerede omfattet av regel om vurdering av merbevaring. Ny § 7-26, 1. ledd bokstav g virker derfor noe overflødig. Slike unntak gjør

også regelverket svært uoversiktlig, og vil neppe fremme hensikten med bestemmelsene, nemlig likebehandling. Sakstyper som for mindre enn 10 år siden ble vurdert som bevaringsverdige vurderes nå som kassable. Dette viser hvor ulikt det samme materialet kan vurderes. Dersom regelen skal fjernes ber vi om at den erstattes med en klar og tydelig regel, ikke nye retningslinjer om en separat bevaringsvurdering.

Vi merker oss ellers at endringsforslagene for statlig og kommunal sektor ikke er like. I henhold til ny § 7-11, 2. ledd bokstav f kan stillingssøknad til den som blir tilsatt, tilsettingsbrev og arbeidsavtale kasseres. Tilsvarende endring foreslås imidlertid ikke for kommunale arkiver. I henhold til § 7-26, 1. ledd bokstav g (ny bokstav f) skal denne dokumentasjonen bevares. Vi kan ikke se noen begrunnelse for denne diskrepansen, og antar derfor at det dreier seg om en inkurie.

Vedrørende personalmapper

Arkivverket mener det også finnes gode grunner til å kassere personalmapper, og foreslår en oppbevaringstid på 110 år. Utover at personalmapper er saker om oppfølging av enkelte ansatte spesifiserer ikke Arkivverket innholdet i slike saker. Erfaringsmessig kan det variere fra organ til organ hvordan slike saker organiseres, og det er derfor ikke opplagt hva en personalmappe er. Behandlingsgrunnlaget vil variere alt etter hvorvidt det dreier seg om oppfyllelse av arbeidskontrakt, forhold som ikke fungerer, lønn og godtgjørelser, medarbeidersamtaler og sykefraværsoppfølging. Det er ikke gitt at all denne dokumentasjonen bør oppbevares i 110 år.

Ettersom det er bevaringspåbud for materiale fra før 1950 er det minst 40 år før kassasjon i henhold til en slik regel kan gjennomføres. I første omgang vil det dreie seg om papirarkiver. En oppbevaringstid på 110 år tilsier at materialet bør ordnes og listeføres, men en kortere oppbevaringstid muliggjør kanskje en litt mer ad hoc ordning, samt at materialet oppbevares hos arkivskaper frem til det kan kasseres.

Sett ut ifra dagens regelverk vil det først om 80 år være aktuelt å kassere digitale personalmapper. Hvordan kassasjon skal løses på dette tidspunktet er vanskelig å forutse.

Kapittel 8. Konvertering for digital bevaring

Til § 8-1 Virkeområde

Det følger av § 8-1, 4. ledd at konvertering for digital bevaring kun er tillatt såfremt det konverterte materialet avleveres til en depotordning som følger OAIS-standarden (ISO 14721) og TRAC-rammeverket. Arkivverket foreslår at bestemmelsen ikke skal gjelde for Arkivverket som depotordning, fordi hensynet bak kravet kan ivaretas på alternative måter. Manglende kunnskap om disse alternative metodene gjør imidlertid at kravet skal bestå for alle andre depotordninger.

Det er vanskelig å følge logikken i dette endringsforslaget. Det er uklart hva problemet er, og hvilke forbedringer endringen medfører. Vi kan ikke se at kravet hindrer Arkivverket i å utforske nye tilnærminger til langtidsbevaring. Høringsnotatet adresserer dessuten i liten grad de prinsipielle sidene ved at Arkivverket, som både er en depotordning og forvalter av

forskriften, gjør unntak kun for seg selv. Et slikt unntak vil over tid også medføre mindre innsikt hos Arkivverket i hvordan kommunal sektor kan etterleve lovverket med påfølgende dårligere veiledning.

Når det er sagt mener vi at kravet i utgangspunktet er unødvendig. Krav om å følge en rigid standard som TRAC eller ISO 16363 harmonerer dårlig med den generelle oppmykningen som Arkivverket fremmer på andre områder. Vi stiller spørsmål ved om Arkivverket har vurdert hvorvidt det er forholdsmessig å pålegge kommuner å følge omfattende standarder med krav til bemanning og teknologi.

Viken fylkeskommune er positive til OAIS-rammeverket, men har problemer med å se hvordan Arkivverket skal sikre etterlevelse på dette området, og ser derfor ikke behov for at denne standarden forskriftsfestes. Vårt innspill til endringsforslaget er således at § 8-1, 4. ledd fjernes i sin helhet.

Vennlig hilsen

Anders Aagaard Sørby
Anders
Aagaard Sørby

Avdelingsleder
Digitaliseringsdirektør

Iselin Bærøe Nerland

Enhetsleder